

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 841/2024
10.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирољуба Томића, председника већа, Татјане Вуковић, Слободана Велисављевића, Гордане Којић и Светлане Томић Јокић, чланова већа, са саветником Ирином Ристић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног АА, због кривичног дела увреда из члана 170. став 1. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног АА - адвоката Драгана Давиткова, поднетом против правноснажних пресуда Основног суда у Сурудлици К бр. 46/23 од 12.12.2023. године и Вишег суда у Врању 2Кж1 20/24 од 02.04.2024. године, у седници већа одржаној дана 10.09.2024. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА - адвоката Драгана Давиткова, поднет против правноснажних пресуда Основног суда у Сурудлици К бр. 46/23 од 12.12.2023. године и Вишег суда у Врању 2Кж1 20/24 од 02.04.2024. године, у односу на повреде закона из члана 438. став 1. тачка 9) и члана 439. тачка 1) Законика о кривичном поступку, док се у преосталом делу захтев за заштиту законитости **ОДБАЦУЈЕ** као недозвољен.

Образложење

Пресудом Основног суда у Сурудлици К бр. 46/23 од 12.12.2023. године окривљени АА оглашен је кривим због извршења кривичног дела увреда из члана 170. став 1. КЗ и изречена му је судска опомена. Одлучено је о трошковима кривичног поступка и имовинскоправном захтеву оштећене, а како је то ближе опредељено у изреци пресуде.

Пресудом Вишег суда у Врању 2Кж1 20/24 од 02.04.2024. године одбијена је као неоснована жалба браниоца окривљеног АА и пресуда Основног суда у Сурудлици К бр. 46/23 од 12.12.2023. године, потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда захтев за заштиту законитости поднео је бранилац окривљеног АА - адвокат Драган Давитков због повреда закона из члана 438. став 1. тачка 9) и члана 439. тачка 1) ЗКП, са предлогом да Врховни суд побијане пресуде преиначи и окривљеног ослободи од оптужбе да је извршио

кривично дело увреда из члана 170. став 1. КЗ и у смислу одредбе члана 265. став 1. ЗКП одлучи о трошковима кривичног поступка.

Врховни суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Врховном јавном тужиоцу и на седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештења Врховног јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је поднет захтев за заштиту законитости, те је након оцене навода изнетих у захтеву, нашао:

Бранилац окривљеног АА у захтеву за заштиту законитости истиче да је побијаним правноснажним пресудама учињена повреда кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, јер осим што се у побијаној правноснажној пресуди првостепеног суда наводи да је окривљени увредио приватну тужилу, не наводи се конкретно у чему се огледа такво вређање и омаловажавање, нити се наводи да је то учињено у намери омаловажавања части и угледа приватне тужиле. У наведеној ситуацији намера омаловажавања иако није експлицитно садржана у бићу кривичног дела увреда улази у њен појам и као таква мора бити обухваћена изреком пресуде. Код недостатка овог битног субјективног елемента кривичног дела, а то је да се из начина изражавања или других околности види да је учињено у намери омаловажавања, у таквом случају нема ни увреде односно кривичног дела из члана 170. став 1. КЗ. По ставу одбране, у конкретном случају, изрека правноснажне пресуде не садржи све битне елементе кривичног дела увреда из члана 170. став 1. КЗ, јер су у изреци првостепене пресуде наведене речи које је окривљени наводно упутио приватној тужили, али да при томе у изреци није обухваћено да су такве речи изнете у намери омаловажавања.

Изнете наводе захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног, Врховни суд оцењује као неосноване.

Кривично дело увреда из члана 170. став 1. КЗ чини онај ко увреди другог.

Заштитни објект кривичног дела увреде је част, као и скуп свих вредности неког лица (интелектуалних, карактерних, моралних, физичких и других особина и вредности) и углед, као одраз тих вредности у друштву, па сходно томе радња извршења кривичног дела у питању представља свако поступање којим се напада било која од тих вредности, а којима се у суштини изражава непоштовање или понижење достојанства личности. При томе, карактер тих радњи као увредљивих, цени се са становишта општеусвојених друштвених ставова и мерила, као и околности под којима се догађај одиграо.

Чланом 170. став 4. КЗ прописано је да се неће казнити за дело из става 1. до 3. овог члана учинилац, ако је излагање дато у оквиру озбиљне критике у научном, књижевном или уметничком делу, у вршењу службене дужности, новинарског позива, политичке делатности, у одбрани неког права или заштити оправданих интереса, ако се из начина изражавања или из других околности види да то није учињено у намери омаловажавања.

Према томе, одредбом члана 170. став 4. КЗ предвиђен је основ искључења постојања наведеног кривичног дела, па ово кривично дело неће постојати уколико су кумулативно остварени претходно наведени објективни и субјективни услови.

Сходно наведеном, за постојање кривичног дела увреда из члана 170. став 1. КЗ није потребно да постоји намера омаловажавања већ свест и воља да се изрази непоштовање или понижење достојанства личности. Супротна ситуација, постоји када је реч о случајевима из члана 170. став 4. КЗ, када намера омаловажавања, иако није изричито садржана у бићу кривичног дела увреде из става 1. овог члана, према ставу овог суда, улази у њен појам и као таква мора бити обухваћена и изреком пресуде.

По налажењу Врховног суда, у чињеничном опису радње извршења окривљеног, датом у изреци првостепене пресуде, назначене су све чињенице и околности које чине законска обележја кривичног дела увреда из члана 170. став 1. КЗ, за које је окривљени оглашен кривим правноснажном пресудом и то како објективне, у односу на радњу извршења, која се у конкретном случају састоји у увреди оштећене – приватне тужиле, пошто јој је окривљени упутио речи „да ми се држиш за ..., да се сликаш с мој ..., да идеш да ми окупаш ...“, а које речи објективно посматрано представљају увреду, тј изјаве омаловажавања приватне тужиле и непоштовање њеног достојанства, а које су код приватне тужиле изазвале осећај увређености, тако и субјективне које се тичу урачунљивости и умишљаја окривљеног управљеног на извршење кривичног дела у питању.

Наведене увредљиве речи, према изреци побијане првостепене пресуде, окривљени није изнео у оквиру озбиљне критике у научном, књижевном или уметничком делу, у вршењу службене дужности, новинарског позива, политичке делатности, у одбрани неког права или заштити оправданих интереса, па се супротно наводима захтева, по налажењу овога суда, у конкретном случају не ради о ситуацији из 170. став 4. КЗ, из ког разлога намера омаловажавања не мора ни бити наведена у чињеничном опису кривичног дела увреда из члана 170. став 1. КЗ, за које је окривљени оглашен кривим.

Из изнетих разлога, неосновано се у захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног указује на непостојање законских обележја предметног кривичног дела увреда из члана 170. став 1. КЗ и да је правноснажна пресуда донета уз повреду кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП.

Поред изнетог, бранилац окривљеног у поднетом захтеву за заштиту законитости истиче и повреду закона из члана 438. став 1. тачка 9) ЗКП, коју образлаже наводима да је првостепени суд изреком побијане пресуде прекорачио оптужбу, јер је у изреку унео субјективни елемент „са умишљајем“ који је био изостављен у чињеничном опису приватне тужбе прецизиране на главном претресу.

Изнете наводе захтева Врховни суд оцењује као неосноване, а ово из следећих разлога:

Одредбом члана 420. став 1. ЗКП је прописано да се пресуда може односити само на лице које је оптужено и само на дело које је предмет оптужбе садржане у поднесеној или на главном претресу измењеној или проширеној оптужници.

Из цитиране законске одредбе произилази да између оптужбе и пресуде мора постојати идентитет и подударност у погледу субјективне и објективне истоветности дела.

Прекорачење оптужбе на штету окривљеног подразумева измену чињеничног описа дела, који је дат у оптужном акту додавањем нове радње извршења, односно веће криминалне воље окривљеног, на који начин се погоршава положај окривљеног у погледу правне оцене дела или кривичне санкције.

У конкретном случају, правноснажна пресуда се односи на исто лице – окривљеног АА и на исто кривично дело - увреда из члана 170. став 1. КЗ.

По налажењу Врховног суда, побијаним правноснажним пресудама није прекорачена оптужба, односно није повређен објективни, ни субјективни идентитет оптужбе и пресуде. Ово имајући у виду да су, у односу на окривљеног битна обележја бића кривичног дела иста и у диспозитиву оптужног акта и у изреци пресуде, односно да постоји истоветност чињеничног описа радње извршења предметног кривичног дела из изреке пресуде са чињеничним описом радње дела датим у диспозитиву оптужног акта – приватне тужбе прецизиране на главном претресу дана 03.10.2023. године.

У диспозитиву оптужног акта – приватне тужбе приватне тужиље ББ од 19.04.2023. године, прецизиране 03.10.2023. године, наведено је да је окривљени дана 04.04.2023. године приватној тужилји упутио речи увреде на начин ближе описан у истом, те да је том приликом поступао у урачунљивом стању, свестан да је његово дело забрањено па исто и хтео.

Према томе, тиме што је у изреку пресуде унето да је окривљени критичном приликом поступао са „умишљајем“, првостепени суд је само умишљај термилошки другачије означио, обзиром да је и у приватној тужби означено да је окривљени „хтео“ извршење кривичног дела, да је био свестан забрањености истог.

Дакле, суд се наведеном изменом у изреци пресуде кретао у оквирима оптужног акта, при чему окривљени није оглашен кривим за теже дело, нити за већу криминалну количину, нити степен кривице, односно није оглашен кривим за више криминалних активности и већу криминалну вољу од оне за коју је оптужен, нити је наведена измена извршена на штету окривљеног. На изнети начин, окривљени није доведен у неповољнији кривично процесни положај.

Сходно наведеном, Врховни суд налази да је чињенични опис у изреци првостепене пресуде остао у границама чињеничног основа из оптужбе, односно у границама оних чињеница и околности на којима се оптужни акт заснива, а из којих произлазе законска обележја кривичног дела увреда из члана 170. став 1. КЗ, па су неосновани наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, којима

се указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 9) ЗКП.

У преосталом делу захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног је недозвољен.

Наиме, бранилац окривљеног у поднетом захтеву за заштиту законитости, у преосталом делу, образлажући означене повреде закона у суштини указује на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, односно повреду закона из члана 440. ЗКП наводима да је првостепени суд одговорност окривљеног засновао само и искључиво на исказу приватне тужиле, да су искази сведока ВВ и ГГ којима су потврђени искази тужиле и које је суд прихватио у целости засновани само на препричавању речи које су они касније чули од саме тужиле, али не из њиховог непосредног опажања и слушања. Даље се наводи да првостепени суд није као извесне утврдио битне чињенице на којима се заснива осуђујућа правноснажна пресуда, те да је остала сумња да је окривљени извршио кривично дело за које је оглашен кривим, јер у току поступка нису изведени поуздани докази којима би се поткрепили наводи приватне тужбе.

Како чланом 485. став 4. ЗКП, који прописује разлоге због којих окривљени односно његов бранилац, сходно правима која има у поступку у смислу члана 71. тачка 5) ЗКП, могу поднети захтев за заштиту законитости, против правноснажне одлуке и поступка који је претходио њеном доношењу, није предвиђена могућност подношења овог ванредног правног лека, због повреде закона из члана 440. ЗКП, Врховни суд је захтев браниоца окривљеног у овом делу оценио као недозвољен.

Из изнетих разлога, Врховни суд је, на основу члана 491. став 1. и члана 487. став 1. тачка 2) ЗКП, одлучио као у изреци ове пресуде.

Записничар – саветник
Ирина Ристић, с.р.

Председник већа – судија
Мирољуб Томић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић